

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Appendix Unius Necessarii, Summatim recolligens - firmiusque constabiliens, explicatam in toto illo opere in deo vivendi rationem. Copioso totius operis, &memorabilium in eo rerum indice ad calcem adjecto ; Italice primo vulgatum [et] Latine nunc redditum

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Caput II. Qualisnam esse interior vita hominis debeat, qui Deo totum se addixit, illaque uni vivere in animo habet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54520](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-54520)

C A P U T II.

Qualisnam esse interior vita
hominis debeat, qui D E O to-
tum se addixit, illique uni vive-
re in animo habet.

Totum DEI hominem esse, unique illi vivere, breviter definiendo, est, nullum in se actum, motumque habere, qui ex D E O non proveniat: adeò ut DEUS dici possit nostræ animæ anima, & veluti corpus nunquam naturaliter operatur, nisi ex impulsu animæ, sic anima nullum habeat supernaturalis suæ vitæ aliud principium, quam DEUM: nihil unquam sive ex proprio suo instinctu, sive ex alterius creatæ rei impulsu operans, sed à D E O uno accipiens cujuslibet sui actus, & motus auspicia. Jam verò cum morales hominis motus duorum generum sint, alii nempe interiores, quos animus intrà se concipit, ut cogitationes, affectus, & judicia, alii verò exteriores, ut locutio, & reliqua opera, quæ membrorum ministerio fiunt, juxta hanc eorum divisionem, moralem quoque hominis vitam possumus in duas partes divi-
de-

dere, interiorem nempe, quæ primo loco nominatos, exteriorēmque, quæ secundi generis motus contineat: statuendo ad extremum, tunc illam fore omnino, ex utraque prædictarum partium divinam, quando nullus neque interior, neque exterior in ea motus existet, qui aliunde, quām à DEO originem ducat. Quod quemadmodum circa interiorem illius partem contingat, explicare hīc conabor; alterius, exterioris videlicet tractatione in caput, quod proximè subsequetur, reiecta.

2. Dico itaque, si quispiam efficaciter velit, secundūm interiorem vitam totus DEI esse, nec aliunde, quām ab ipso ad ullos suos actus impelli; necessarium primò illi esse, ut pro unica norma seu personas, seu res afflanti, & judicium de illarum dignitate ferendi, DEUM sumat: nec quidquam in pretio habeat, nisi ipsum, & quæ videt in pretio esse apud ipsum; duo hæc penitus animo insculpens oracula: primum, quod Isaias, divino afflatus Numine, promulgavit, creatas nempe omnes seu nostri hujus, seu cælestis mundi personas, quacunque prærogativa- rum, ac decorum magnitudine excellant, respectu DEI ininūs quid vermiculo, vel ato-
mo

mo esse: *Omnes gentes, quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum, & inane reputatæ sunt ei.* (c. 40.) Alterum, quod ex certissimis fidei nostræ principiis Angelicus Doctor de-
prompsit, omnia nimirum naturalis ordinis bona, sive quæ extrinsecus homini accidunt, qualia sunt divitiæ, honores, imperia; sive quæ illius corpori, animoque inhærent, ut pulchritudo, sanitas, robur, ingenium, elo-
quentia, eruditio, acervatim collecta, & ad summum perducta, quem assequi in terris possunt, magnitudinis, excellentiæque suæ apicem, longè inferiora minimo divinæ ami-
citiæ, & visionis gradu esse. *Bonum gratiæ unius majus est bono naturæ torium universi.*

3. Si enim veritates hasce alta mente con-
cipiat, assiduèque explicatas præ oculis ge-
rat, nihil jam mirari eorum poterit, quæ in
imo hoc orbe terrarum magna à pusillis, &
majorum nesciis vocantur: neque tunc aut
superbi opulentiaæ apparatus, ut vestium ni-
tor, numerosi pedissequorum greges, ædium
laxitas, metallorūmque, & gemarum splen-
dor, alium in eo sua specie excitabunt, quām
miserationis sensum, erga cæcitatem tam va-
na ostentantium, séque præclaros, & beatos
putantium; aut operosa Regum molimina,
bel-

bellicæque expeditiones, & quæ indè conse-
quuntur, tanto famæ strepitu attonitum cir-
cuimlatæ per orbem, pugnæ, clades, victoriæ,
magis seria illi videbuntur, & gravioris mo-
menti negotia, quām solicii puerorum in lu-
teis domunculis extruendis labores; aut cum
summis quibusque mortaliū ob terrenæ il-
lorum dignitatis excellentiam timidior, mi-
nusque erecto, ac libero animo congredie-
tur, quām cum figulis, & sutoribus faciat ob-
plebeji artificii, in quo sibi antecellunt, sci-
entiam; aut demum præpostera eorum, in-
ter quos agit, hoc est totius penè humani ge-
neris, judicia transversūm unquam eum ra-
pient, ad præferendum in æstimatione verè
magni, ac felicis, præsentibus præditum bo-
nis, minùs largè iisdem instructo: patrici-
um exempli gratiâ plebejo, & capite censo,
divitem mendico, agasoni Monarcham: sed,
veluti DEUS tota est apud illum potentia, di-
vitiarum, nobilitatis, gloriæ, & cuiuscun-
que alterius decoris summa; sic à DEO uno
certam accipiet quidvis aliud æstimandi men-
suram: neminem opulentum judicans, præ-
terquam DEI possessorem: neminem insi-
gnis potentia, nisi qui apud DEUM, & in
DEO plurimum potest: neminem genere
illu-

illustrem, nisi qui per supernaturalem adoptionem renatus ex DEO est: neminem gloriam praestantem, nisi qui in honore est coram DEO.

4. Expulsa hunc in modum ab animo magnifica earum rerum aestimatione, quæ neque sunt DEUS, neque ad DEUM referuntur, & ad quas magni pendendas incitari ab eo minimè possumus; sequitur purgatio appetitus à quibuscumque affectibus, quorum neque objectum, neque causa, & incitamentum DEUS est: ita ut anima nihil amet, nihil optet, nihil metuat, neque de ulla re aut lætetur, aut moereat, nisi supernaturalibus, & divinis rationibus mota. Purgatio quidem maximè necessaria, & sine qua impossibile est, hominem uni DEO vivere, & totum usqueaque ipsius esse: sed eadem factu prona homini, qui praecedenti judiciorum purgatione se ad eam comparaverit: cùm pro cuiusque rei aestimatione affectus quoque esse erga illam soleat: ingens, si magni illa fiat, & exiguis, ubi exiguo illa in pretio habetur. Quapropter, qui omnem rerum terrenarum estimationem, omnem simul earum cupiditatem in se ipso extinxerit, & quanto minoris eas duxerit, tantò remissiores earum

C

dem

dem appetitiones excitari in suo animo sentiet.

5. Circa hanc porrò purgationem sex videntur cuilibet, qui eâ uti velit, præscribi canones posse. Primus, ut sedulo, & universalis assiduæ mortificationis studio curet, magis semper, ac magis naturales humanarum rerum appetitus in se ipso debilitare, atque atterere: quò scilicet eorum motus etiam indeliberati, minus in dies crebri, minusque validi sint. Quamvis enim ad substantiam vitæ interioris secundum omnes suas partes divinæ sati sít, nullum ab anima ex plenè liberatis affectibus concipi, qui aliunde, quam à DEO originem trahat; dubitari tamen minimè potest, quin ad majorem vitæ illius perfectionem, puritatem, & quietem multum intersit, quam paucissimos vel surreptitorū, & furtim insurgentium affectuum ex alio, quam unius DEI impulsu in anima existere.

6. Secundus, nè ullum ex præsentis vita bonis cupiat, queratque, aut eo utatur, nisi quando necessitas, vel honesta ratio, hoc est divinæ significatio voluntatis id illi faciendum suadet: inquit neque tunc id faciat, eò quod bona prædicta naturali, humanoque appetui suo arrideant, sed ea tantum de causa, quod ita

itâ fieri DEO placeat. Quæ perfecta animi puritas nihil aliud, præter divinam voluntatem respiciens, ac sequens, non nisi paucorum, & sanctissimorum hominum est: præsertim, ubi quidpiam vitæ conservandæ necessarium usurpatur, vel quæritur: ceu exempli gratiâ, cùm terrâ horrendùm nutante, aut tauro præferoci irruente, quæcunque trepidi circumspicimus subiti illius, ac præsentis periculi effugia. Ad quam nostri curam vix unquam evenit, quin vitæ amor per se ipsum, & tanquam princeps causa, sinè ulla divini placiti animadversione nos incitet.

7. Tertius, ut quemadmodum nullâ alia, quâm divinæ voluntatis causâ hoc, aut illud ex prædictis bonis velle incepit; sic propter eam unam, quamdiu sic facto usus erit, velle idem pergit: non permittens, ut subsequenti ullo tempore aliæ rationes terrenæ (quod sæpe clam contingit) vel supremæ illius rationis locò subeant, vel cum ea miscentur. Cujus perversitatis non dubia argumenta esse possunt, si fervidiùs, vehementiusque, quâm par esset, rei expetat: si sollicitus, anxiusque de eventu illius sit: si quodlibet, tametsi non omnino sanctum, & laudabile artis genus ad eam consequendam ad-

C 2

hi-

hibeat : si quovis maximè alieno , putà psalmodiæ, aut Sacrificii tempore ruminare illam animo pergit , tanquam mentis pabulum, si nè quo illa nesciat expleri , & quiescere : si denique aut illius compos factus plus justo exultet, aut eadem frustratus inaniter perturbetur.

8. Quartus , ut ad corrigenda hæc affectus non ex toto divini vitia , non modò nullum ex præsentis vitæ bonis, nisi ex mero Dei sic volentis respectu optet , ac quærat ; sed neque plus , atque aliter , quæm illud à se optari , & quæri DEUS velit : voluntate nimirum non omnino absoluta , & ad meram quæsitæ rei consecutionem intenta , sed æquè parata ad carendum hujusmodi effectu , si id potius DEO collibitum fuerit. Unde , ita animo liber , neque de illa , nisi suis temporibus cogitat , neque illâ potiri , nisi honestissimis rationibus studeat, neque aut voti sui successum inter spem , timorèmque anxius expectet, aut de illo in irritum fors cadente minus contentus remaneat ; quæm si cursu inoffenso ad suum finem pervenisset. Quæ libertas , & quæs voluntatis curæ illi esse debet , non in terrenis solum bonis quærendis, sed in aliis quoque , esto ad suum spiritualem profectum , &

ma-

majus DEI obsequium peculiari ratione spe-
ctantibus; cujusmodi sunt exempli gratiâ, vi-
vidus charitatis fervor, intimior divinarum
rerum cognitio, & negotia ob æternam ani-
marum salutem suscepta: cùm facile etiam
hic possit contingere, ut cum amore divino
aliquis misceatur imperfectior, nec omnino
purus nostri amor, à quo incitemur ad ea ob-
jecta quærenda, majori cum ardore, & ve-
hementia, quàm tranquillitate animi, in sola
DEI voluntate, tanquam in primario suo sco-
po, & universali quorumlibet votorum fine
acquiescentis.

9. Quintus, ut si fortè vel in principio,
vel in progressu volendi aliquod bonum, præ-
fertim ex iis, ad quæ naturalis appetitus pro-
pendet, animadvertat, acriori, quàm par sit,
ideoque turbulentia, & sollicita voluntate in
illud se ferri, quemadmodum potest id habe-
re pro indicio affectus non penitus puri, sic
exemplo ad hunc perpurganduin incumbat,
observans, quænam ibi speciatim interveniat
vitiosa cupiditas, eamque nitens expressa re-
tractatione ab anima ejicere, neque alium in
hac reliquum facere amorem, nisi divinum:
quo ita deterso, & ad nativam puritatem su-
am revocato, pergit mox corrigere nimis

C. 3

ar-

ardoris, & inanum solicitudinum vitia, quæ alterius amoris naturalis, & humani interventio produxerat.

10. Sextus, ut satis habens, quando Deus ita vult, hæc, aut illa præsentis vitæ bona velle, & mala aversari; reliquos circa eadem affectus, hoc est lætitiam, timorem, iracundiam, mœrorem (primo duntaxat aliquatenus excepto) conetur, quantum potest, ab anima excludere; neque enim consequens est, ut, si DEI amor, & voluntas ad aliqua ex præsentibus seu bonis appetenda, seu malis fugitanda nos incitet; necessariò quoque incitet ad concipiendos affectus seu timoris de incerto horum fugæ, illorūmque appetitus eventu; aut iracundiæ, & mœroris, de eodem votis contrario. Cùm potius & Ecclesiasticus mœrorem, tanquam motum animi non modò inutilem, sed & noxiūm condemnet, scribens: (c. 3.) *Tristitiam longè repelle. Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa;* & Gentium Doctor iram omnem procul esse à DEI famulis velit, præcipiens: (*Ad Ephes.* c. 4.) *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio tollatur à vobis;* & Christus Dominus disertè hortatus nos sit, nè solliciti, & pavidi simus, circa ulla vel bona, vel mala præsentia: circa bo-

bona quidem illis apud D. Lucam verbis :
(c. 12.) *Nolite solliciti esse animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori, quid induamini* : circa verò mala illis, quæ à D. Matthæo referuntur : (c. 10.) *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.* Dixit tamen, excipi lætitiam posse de bonorum assecutione, & malorum effugio, quæ divinæ voluntati obsequentes, seu consectamur, seu fugimus : tanquam affectum, qui ex supernaturalibus causis, ac cum merito, & laude virtutis concipi potest : præsertim quando illa boni assecutio, & mali depulsio sive ad vitam tuendam necessaria, sive ad corporis valetudinem, animique tranquillitatem valde utilis est : tamen si cùm necesse non habeamus lætari de ejusmodi eventibus, quemadmodum necesse habebamus eos velle; & periculum insuper sit, nè naturalis, atque inordinatus erga res terrenas amor hinc fomentum accipiat, tutius, ac perfectius videatur, si contenti primo illo appetitū practici affectu, ad quem à divina voluntate impelli-
mūr, supersedeamus hōc altero, ad quem illa nos minimè urget. *Quod erit juxta D. Pauli consilium : (1. ad Cor. c. 7.) Uii hoc mundo, necessariisque ejus bonis, sed tanquam*

C 4

non

non utamur, hoc est perfunctoriè, citrāque omnem propemodum exterioris nostri usūs animadversionem, ac sensum.

II. Nec minùs aut necessaria ad finem propositum, aut post præcedentes duas purgationes facilis tertia purgatio animi est, ab omni genere cogitationum inanum, hoc est, quæ neque pro objecto, neque pro fine, & causa DEUM habent. Necessariam primò illam dixi: cùm palàm sit, neutquam posse hominis mentem, dum iis ultiro se oblectat, totam DEI esse. Facilem porrò, ubi duæ jam dictæ præiverint: cùm non multum laboris, negotiique esse possit, in mente abstrahenda ab objectis, in quibus minimum ea pabuli reperit: qualia sunt, quæ neque in pretio habet, neque amat. Volenti igitur interiorem vitam penitus ex DEO agere, de nulla re cogitare debet, nisi aut de DEO, aut de objectis, de quibus ipse eum cogitare intendit, vel ob suam, vel ob aliorum utilitatem velit: ità ut solis hisce cogitationibus, tanquam solis honestis, atque utilibus, intrà mentem suam aditum præbeat: reliquas verò, ex quibus plus noxæ, quam emolumenti perciperet, quásque nulla seu justitiæ, seu obedientiæ, seu charitatis, aliarumve virtutum

tum ratio, sed solius amoris proprii insti-
ctus ei suggerit, cuiusmodi ferè sunt cogita-
tiones de rebus, ad se nihil spectantibus, seu
jam omnino transactis, & fortasse eventuris,
tanquam inutile temporis dispendium, &
malignam noxiiorum affectuum sementem
penitus ab animo excludat: nihilo minus va-
cuam otiosa rerum præteritarum recordatio-
ne, & sterili futurorum prævisione habens
mentem, quām si hodie primū natus in
mundo, pōstque unam, vel alteram horam
ex eo migratus esset. Imò neque de illis
ipsis muniis, quæ ex DEI voluntate obeunda
illi sunt, cogitare diutiùs debet, quām dum
iis operam navat, vel intensiùs, acriùsque,
quām spiritualis ferat profectus: attendens
quidem cum omni sedulitate seu ad procu-
randam rem domesticam, si est paterfamilias,
seu ad præmeditandas lectiones scholasticas,
si magister; seu ad causas cognoscendas, si
judex: verūm ità hæc omnia, ut nè ideo con-
suetas interioris vitæ exercitationes negligat,
& extra tempus hujusmodi ministeriis im-
pendendum, ab eorum cogitatione abstine-
at; & in ipso eadem exercendi actu ad DE-
UM, ex cuius amore ibi occupatur, per cre-
bra intervalla mentem attollat: utpote qui

C 5

eum

eum unum pro centro sui animi habet, cæterisque rebus haudquaquam sua sponte, neque quia sui genii propensionibus consentaneæ sunt, sed ex mero divinæ illius voluntatis exequendæ studio se impertiat.

12. Quòd si mens aliquando, vel ob capitis imbecillitatem, vel ob diutinam in rerum seriarum studiis intensionem, tempesivo quo piam laxamento indigeret, proximis præsertim à prandio horis, quibus nonnulli ad quamvis attentionem penè omnino inhabiles sunt, neutquam homini sic affecto interdixerim, quin debilitas corporis, animique vires seu nemorum, camporūque viridantium prospectu, seu honesto ludi genere, seu cantūs dulcedine, aliave hujus generis remissione paulisper instauret, amoenisque per idem tempus, & jucundis cogitationibus mentem reficiat: dummodo ad spirituale damnum cavendum, quatuor hæ conditio-nes serventur. Prima, nè quis sibi hanc requiem ex mero sumat naturæ suasu, pérque propriam sui unius autoritatem, sed post expositam DEO illius indigentiam, & legitimam capiendæ illius veniam ab eodem pettam. Secunda, nè inter avocationes prædi-etas DEI omnino obliviscatur, sed subinde eum

euim respicere, & alloqui curet. Tertia, nè vel hoc ipso tempore objecta contempletur, quæ inordinatos, terrenosque affectus excitandivim habent: revocando exempli gratiâ in memoriam, quas aliquando vidit, inanes divitum pompas, & profanæ magnificenteriæ spectacula, aut quos olim ex publica quapiam functione circumstantis coronæ plausus retulerit: sed alia potius sibi repræsentet innoxiae jucunditatis objecta, quæ animum itâ lepidis speciebus oblectent, ut tamen minimè inficiant. Quarta, ut, postquam mens tali levamine aliquatenus suum reparârit vi- gorem, à quovis eam protinus accommodata illi temporis, hoc est minùs seria imagine expurget, integrâaque, & omnino vacantem cælesti suo objecto restituat.

13. Videndum est, quo studii genere occupari interius debeat, qui suam voluntatem, & mentem profano quovis sensu, actuque purgaverit? Qua super re breviter dixerim: unum illud occupationis genus ei convenire, ad quod per purgationes supradictas se idoneum effinxit: nempe ut D E O vivere conjunctissimus studeat, præ oculis continenter eum habens, debita illi admirationis, reverentiæ, & amoris vectigalia persolvens, dé- que

que rebus suis omnibus cum eo familiariter differens. Ad intimam itaque conjunctionem cum DEO jucundè, & perpetuò servandam, opus primò illi est, ut eum assiduè tanquam sibi præsentem intueatur: scilicet, ut fide quām certissima impressum menti habeat, pérque identidem repetitos ejusdem fidei actus creberriùm in memoriam revocet, suum illum, rerūmque omnium Conditorem, ac Dominum ubivis locorum necessariò, & verissimā totius Divinitatis suæ præsentia sibi adesse: neque verò otiosum, rituque aliarum rerum, quæ ante, & circa se adsunt: sed cogitantem de se, plūs quām ipse met id præstet: sed circumfusum sibi undique, ac se sustentantem, plūs quām parens gravida circumpleteatur, & sustineat, quem in utero infantulum gerit: sed intima omnia suæ animæ penetralia replentem, & quidquid ipse agit, secum unā actitantem nihilo minus, quām anima omnes corporis partes intrinsecus repleat, & ad singulos vitales illius motus, tanquam princeps causa ei adsit. Vivida quippe, & assiduè frequentata certissimæ hujus veritatis recordatione practicus divinæ præsentia sensus, hoc est consuetudo DEUM è propinquò spectandi, & quasi juxta illum vi-

ven-

vendi brevi temporis spatio non minùs ei familiaris evadet ; ac si quem interiori tantùm fide sibi adstantem agnoscit , corporeis quoque oculis aspectabilem cerneret : veluti cæcus quilibet non minùs facilè experitur , hominem , qui secum differit , pro præsenti certissimè habere , cùmque eo tanquam cum tali agere , ac si eundem visu ipso cerneret .

14. Secundò , posteaquam cælestem suum Dominum hoc sibi pacto proximum , præsentemque reddiderit , adstante illi debet , non similiter , atque aliis objectis vulgaribus , sed cum eo admirationis , reverentiæ , amoris que sensu , qui exuperantissimæ dignitati illius convenit . Adeò ut jam mystico quodam stupore se opprimenti sentiat , prætot , tamque extraordinariis perfectionibus , quas in infinita ejus essentia , tanquam in prodigiorum nusquam alibi occurrentium , & quamcunque humanæ mentis capacitatem superantium abysso deprehendit : jam altissima cum animi submissione eum adoret , tanquam mundanæ totius universitatis Conditorem , Dominum , atque ultimum finem , & cui nihil non reverentiæ , obsequiique exhiberi à se debeat : jam profiteatur , quidquid boni tam in se , quam in creatis aliis rebus existit , gratuitum esse ilius

lius munus: absque ipsius largitate merissimum nos, & pauperrimum nihilum fore: nostramque in eo unicè positam esse felicitatem, ut amemur ab ipso, & per mutuum amorem cum eo conjunctissimi simus: jam, quæcunque in mundo naturæ merito excellentiora, & possidenti utiliora cum eo comparantur; omnia in ejusmodi comparatione vilioris multò pretii, & longè minus bonum existimet, quam vilem præ universis cælestium spirituum choris vermiculum: jam dulci lætitiaæ entusiasmo incitatus, creatas res omnes etiam sensu carentes ad eum venerandum, illiusque laudes secum concinendas invitet; neque seciùs altera ex parte debitum ipsi amorem exerceat secundùm varios actus, & affectus, in quos illius exercitatio dividitur. Cujusmodi est capitale minimæ cujusvis injuriæ ipsius odium, & respondens huic intimus dolor de tamen multis, tamque gravibus, queis tum à reliquo hominum genere affici solet, tum quibus ipse in priore sua vita eum indignissimè affecit. Quæ desideria eū quantocyùs in cælesti gloria intuendi, ulterius semper, atque ulterius progrediendi in ipsius amore, & obsequio, mortalésque, si fieri queat, omnes ad ejus notitiam, cultum, ac fer-

servitutem trahendi. Cujusmodi exultatio
seu de infinita illius perfectione, beatitudine,
& gloria, seu de propria sua felicitate, quod
a tantæ magnitudinis Domino in amici, & fi-
lii loco habeatur, & ad beatissimi, & immor-
talis regni illius hæreditatem vocetur, seu de
omnibus, quæ is in mundo fieri vult, deque
illis præcipue, quæ sibi adversa, & molesta
accidunt, utpote in quibus nihil potest, præ-
ter sanctissimam illius voluntatem, placere.
Quæ fervidae testimoniances, volendi sese illi
totum, suæque omnes facultates, & vires in
perpetuam servitutem addicere, aliud non
sunt, quam ardentes divini amoris actus.

15. Tertiò, ad perseverandum facilius,
& uberiori cum fructu in ejus præsentia, af-
fuescat cum eo de omnibus colloqui, quæ in-
terdiu agit, aut fieri ab aliis videt, quæque si-
bi vel prospera, vel adversa contingunt: ape-
riendo ei familiariter, quidquid difficultatis
in virtutum exercitatione experitur: omnes
ad fluxa terræ bona delicias, commoda, ho-
minum æstimationem, & benevolentiam sui
animi instinctus, quævis cogitationes vanas,
ambitiosas, superbas, & fraternæ charitati
inimicas, quas in mente deprehendit, omnes
demum lætitias, mæores, cupiditates, iras,

fo-

solicitudines, aliósque affectus, qui suo in animo excitantur, adeò ut in nulla rerum prædictarum hæreat, sed quamcunque earum animadverterit, ante DEUM, quem præsentem habet, constituat: observans, quidnam ille de re ejusmodi sentiat, studénsque eundem illum sensum ipse quoque concipere, ac denique, tanquam sibi communem, seu voce sensibili, seu tacita mentis locutione coram illo exprimere. Utque aliquo exemplo præxiū hic allatam luculentius declarem; audit fortè nonnullos de opum affluentia, de dignatum splendore, aliisque id genus bonis amplusè, & magnificè loqui. Statuat se cum prædicto inani sermone coram DEO: revocansque in memoriam, quām nullo in pretio apud eum sint terrena illa bona; profiteatur, se quoque eadem nihili pendere. Simili pæto, ubi causā injuriæ ab aliquo acceptæ iracundiæ motus excitare in suo animo senserit, ad DEUM præsentem respiciat, audiénsque contrarios lenitatis, tolerantiæ, & mansuetudinis sensus ab eo sibi inculcari, dicat intrâ se ipsum: apage à meo corde hos affectus usque adeò ab ea benignitate abhorrentes, quam DEUS & erga nos præfert, & præferri à nobis erga proximos jubet; etsi duplo esset

gra.

gravior, quæ illata mihi est injuria, nihilominus, cùm id placere tibi, Domine, intelligam, certum mihi est, non modò nullum indignantis, & offensi animi specimen illius authori exhibere; sed cùm insuper quasi germanum fratrem diligere, nullisque non officiis, ac benevolentiae significationibus prosequi. Nec secùs, si naturalis sensus ab aliquo obedientiæ, aut mortificationis, vel alterius virtutis actu refugiat, interiorem illum sui animi renisum cum DEO communicet, novamque ex illius præsentia, & responsis alacritatem concipiens, quid hoc rei est? subjicit: itáne, ô Domine! in iis, quæ ad obscurum tuum pertinent, cogitandum ego putem, arduáne, an factu proclivia, dissentaneáne, an congruentia meis propensionibus sint: nec potius ad quidvis protinus aggrediendum satiæ causæ existimem, quòd tu gratum id habeas? Proh intolerandum meum dedecus! placet tibi hoc à me fieri: & ego etiamnum in deliberatione illius versor? Et ego auscultare adhuc pergo, quid de illo inferior pars mei animi censeat? Et ego illud nondum perge? Nimiæ, ah nimiæ cessationis suit, quòd res non simul peracta, atque cognita est. Enjam nunc, hoc ipso loco, atque tempore plen-

D

nis-

nissima cum voluntate illam decerno, illam
eligo, illam aggredior.

16. Ità, dico, jam diutius, jam brevius,
pro majori, vel minori temporis opportuni-
tate, atque copia debet cum DEO de singulis
suis rebus agere, saltèm, ac præcipuè de il-
lis, quarum cum eo communicationem ma-
gis necessariam, graviorisque momenti esse
viderit; & si pergit sedulò id facere, tres in-
dè utilissimos effectus percipiet. Primum,
quòd per hujusmodi praxim suave, nedum
facile experietur assiduam toto die retinere
DEI præsentis memoriam, utpote cuius in-
exhaustum, sempérque varium, & novum ei
pabulum subministrabit, quidquid sive extra,
sive intrà se fieri sentiet. Secundum, quòd
ordinarius quotidianæ vitæ suæ tenor conti-
nua quædam erit, præcipuarum, & quæ in-
primis necessariæ homini sunt, exercitatio
virtutum. Quemadmodum enim jam de u-
na continenter, jam de altera earum collo-
quetur cum DEO; sic proprios jam unius,
jam alterius actus continenter coram illo ex-
ercebit. Tertium, quòd tam frequenti præ-
dictorum actuum repetitione in consuetudi-
nem, hoc est penè in naturam illi abibunt,
quæ plurimum cæteroqui Christianam perfe-
ctio-

ctionem sectantibus difficultatis, negotiisque
exhibit: qualia sunt, quidquid in terris
splendidi, & magnifici appareat, flocci facere,
nihilque præter DEUM, & quæ ad DEUM
pertinent, in pretio habere nullam suis sensi-
bus, suæque voluntati oblectationem indul-
gere: vanam bonorum mortalium cupidita-
tem ab animo excludere: injurias non æquo
duntaxat, verùm etiam hilari animo ferre:
quæcunque humanitus adversa, & molesta
accidunt, tanquam divinæ voluntatis effectus,
libenter amplecti, fugere honores, & plau-
sus, de sui contemptu gaudere, liberum reti-
nere ab inordinato humanorum de se judici-
orum, & sermonum respectu animum, quid-
quid gratum DEO esse constet, quantumcun-
que arduum, & proprio appetitui contrari-
um sit, proinptè, alacritérque faciendum
fuscipere: quemvis hominum, esto per se se-
aspernandum, inamabilémque, & fœdis quæ
naturæ, quæ morum vitiis scatentem, perfe-
cta charitate, quasi fratrem, imò quasi alte-
rum se complecti, gaudendo, si quid pro-
sperum, & dolendo, si quid triste illi accide-
rit, quidquid agit benignè interpretando, &
sicubi erret, aut delinquit, amica potius mi-
seratione, quæm contemptu, odióque eum.

D 2

pro-

prosequendo. Hæc siquidem sunt ordinaria, & maximè communis materies, circa quam illi occasio se offert cum præsente sibi DEO consultandi, illiusque judicium, pro suorum judiciorum, affectuum, & actuum norma exquirendi. Quapropter, si meam roger sententiam, nullum inter omnia spiritualis vitæ exercitia esse dixerim, quod in virtute citò, & facilè ad eximiam sanctitatem provehendi animas huic possit æquari. Neque jam miror, quòd DEUS Abrahæ, coram se ingredi jusso, quasi certum, & proprium illius viæ terminum, perfectionem statim promiserit, dicens: *Ambula coram me, & esto perfectus.* (Gen. c. 17.)

17. Reliquum est, ut, postquam exposuimus, per quos interiores actus perfectè anima cum DEO conjungatur, de tempore sacræ huic conjunctioni assignando, deque modo in ea sese fructuosiùs occupandi loquar. Et, quantum ad tempus ei propriè conveniens, dico, hoc esse non illud solummodo, quod in otio, & secessu transigimus, sed omne item aliud, quo inter homines versamur, & actionibus fungimur, quæ non totam necessariò mentis intentionem exigunt. prout sunt ambulare, vesci, & plerique arti-

um

um mechanicarum labores ; quarum actionum tempore potest facilè anima verè D E U M diligens perpetuam cum eo conjunctionem sui retinere : dicando illi per singulas partes opus , quod tractat , & ad illum referendo , juxta modò dictam rationem , quæcunque in eo sibi accidunt. Imò cum iis ipsis occupationibus , quæ totam sibi vendicant mentem , cujusmodi exempli gratiâ sunt literariæ , potest , ac debet , quisquis spiritualem vitam seriò sectatur , si minus continuam , saltèm frequentè Dei præsentis memoriam conjungere : instaurando hanc subinde , tum ad horologii pulsus , tum quoties medio in opere nodus intervenit , non facilè , citra invocatam D E I opem , solubilis , tum per brevia illa intervalla , quibus seu ad librum aliquem capiendum dexteram porrigit , seu nocturni studii tempore lichnum emungit , seu à laboris perdiu continuati lassitudine oscitabundus respirat , seu qua alia de causa summam mentis contentionem abrumpit ; tum denique ubi aliquam minus ordinatam affectionem circa præsens studium excitari in suo animo senserit : putà tædii , si ex necessitate potius , quam sua sponte illi operam navet , vel inanis lætitia de felici ejus progressu ,

D 3

dē-

déque laude , quam indè est relaturus , vel
solicitudinis , mœstitezque , cùm in eo aqua
sibi hæret , neque sat prospicit , quemnam
exitum sortitus sit labor . Quos , aliósque
tales affectus , seu pravos , seu imperfectos ,
quisquis omnimodam divini amoris purita-
tem cordi habet , nullo pacto admittere , aut
pati in se debet : sed simul atque eorum ali-
quem furtim irrepsisse , aut suboriri adverte-
rit , DEUM respicere , & coram eo , juxtā-
que ejus consilia , noxiū illud gerimen ex-
cindere .

18. Quod verò ad modum attinet , in-
terioris hujus exercitii fructuosè obœundi ,
tranquillus is esse debet , & quantum maximè
fieri potest suavis ; adeò ut , qui ei operam
dat , nè solicitus , anxiusque sit , de conser-
vanda intrà se per diem totum præsentis DEI
specie expressa , distincta , & sensibili , quan-
tum ad omnia ejus adjuncta , quorum suprà
mentio à nobis facta est ; id enī neque factu
possibile est ; neque ad illius finem necessariò
requiritur , vel plus semper conductit , prout
satis declarat simplex ille intuitus , quo veri-
tates divinæ in contemplatione apprehendun-
tur ; qui licet minùs sæpe distinctus , & parti-
cularis sit , quām earundem cognitio , per se-
du-

dulam ratiocationem quæsita, huic nihilo-
minus ab interioris vitæ magistris, secundum
excellentiam, utilitatémque antefertur. Præ-
terquam quòd, etsi specialis, & distincta per
diem totum DEI repræsentatio, ad animam
penitiùs cum eo conjungendam utilis foret,
illam tamen violentis, anxiisque conatibus
quærere, usque adeò ad prædictæ intimioris
conjunctionis effectum nîl prodest, ut eum
potiùs impedit. Nihil quippe vel conduci-
bilius interioribus divini amoris exercitiis
est, quàm animi quies, & libertas; vel adver-
sum magis, quàm violentia, & anxietas. Il-
lud itaque suavitas, & moderatio, quam hic
commendamus, requirit, ut quisquis con-
versari assiduè, fructuosèque cum DEO ex-
petit, curet quidem matutinæ orationis tem-
pore, illius præsentis imaginem quàm maxi-
mè expressam, distinctamque concipere, &
talem quoque, dummodo facile, & citra ni-
miam vim possit, per reliquum diem menti
impressam circumferre; quòd si postmodo
(ceu plerumque contingit) inter medios vi-
tæ actus, hominumque commercia, non ni-
si confusam, atque obscuram retinere illam
posset, nihil ulteriùs exquirat, aut fini suo ne-
cessarium existimet: sed pro eo, ut laboret,

D 4

ni-

nitaturque, cum capitis defatigatione, & rerum, quas gerit, incommodo, ut D E U M. clariori sub specie intrâ, & circa se intueatur, studeat potius cum eo, quamvis per meram fidem cognito, de rebus differere, quæ interim aliæ post alias sibi obversantur, atque accidunt. Namque in his demum colloquiis præcipuus divinæ præsentiaæ, seu confusæ, seu distinctæ fructus consistit: ac propterea in his quoque potissimum, tanquam in totius exercitii hujus fine occupari debet: eorum subsidio interiores sui animi sensus ad perfectam sanctitatem componat, jämque brevius, jam diutiùs iis vacet, prout magis, minùsve aliis occupationibus distinebitur, & prout majoris, minorisve momenti res sunt, de quibus aget.

19. Præterea animadvertendum est, luctitiam spiritualem, quamvis utilissimum sit totius perfectionis Christianæ instrumentum; ad hanc tamen, de qua loquimur, intimam conjunctionem cum DEO specialiter usui esse, ac propemodum necessariò requiri. Cum enim perpetuo conatu intendenda mens sit, neque ad res varias, & cogitari faciles, quales sunt terrenæ, ac sensibiles, sed ad unum longè abstrusissimum, & humano intellectu

al.

altius objectum ; liquidò appareat , sinè aliquo interiori adjumento , & solatio difficilimè eventurum (si tamen & sic eveniet) ut nostra imbecillitas laborem hunc , qua par est , instantia , & æquabilitate continuet . Quocirca cuilibet , qui curæ habet , totum diem , omnésque vitæ suæ dies , perfectè cum DEO conjunctus transigere ; etiam , atque etiam commendo , ut aptioris modi causâ , studeat quanta potest cum hilaritate animi , sacræ huic occupationi vacare : persuasissimum habens , tali illam sibi pacto & fructuosiorem , ratione vivacum actuum , quos in ea continenter elicit , & continuari per facilem , interioris suavitatis causâ futuram .

20. Quòd si artem aliquam sibi suggeri optaret , cuius ope ità hilariter , & jucundè conversetur cum D E O ; duas indicare illi possum , eximiè ad hunc finem efficaces . Prima est , ut juxta doctrinam in secunda parte nostri operis fusè explicatam , dulcis fiduciæ sensus erga DEUM concipiat : intuens illum cum de eo cogitat , aut cum eo agit , nequam ceu Dominum tetricæ indolis , ad iracundiam proclivem , quique assiduè in severam majestate in compositus , neminem patiatur ex suis famulis se alloqui , aut sibi astare .

D 5

ni-

niſi vultu humi prono , præque magnitudiniſ ſuæ terrore attonitum, & vix mentis compo- tem : ſed potiùs tanquam principem effuſiſ ſimæ benignitatis ad omnein humanitatem factum , & pluſ quām paterni erga ſubditos a- nimi : qui niſirum pro amicis , atque filiis dignatur nos ducere , & tot , tamque mira in- credibilis erga nos benevolentia monumen- ta edidit , nec quidquam aut charius habet , quām nobis cum familiariter agere , aut arden- tiūs deſiderat , quām ut ſibi æternūm conſor- tes beatissimi regni ſui ſimus : quantum enim prior illa repræſentatio moleſtam , & gravem aſſiduam cum eo conſuetudinem redderet ; tantūm hæc posterior ad jucundam , atque a- mabilem eam reddendam valebit.

21. Secunda ars eſſe poterit , ſi inter actus voluntatis , ad noſtrām cum DEO conju- nctionem ſpectantes , eos præcipue , ac frequen- tiūs uſurpemus , qui jucundi , & ſuaves natu- rā ſuā ſunt : actus nempe exultationis , & gau- dii , tum de infinita DEI beatitudine , & glo- ria ; tum de omnibus , quæ ex rectiſſima illi- uſ voluntate in mundo accidunt , amando , & hilari cum approbatione intuendo eorū ſin- gula , quatenus ab ipſo ſancita , & decreta : ſed ea ſpecialiūs ita hilari ter , libenterque ac- ce-

ceptando, quæ aliquid molestiæ, detrimen-
ti, & incommodi nobis pariunt: veluti exem-
pli gratiâ, jacturam charæ, atque utilis rei:
improsperū alicujus consilii, negotiūque exi-
tum, aut illius obstacula, & remoras: quæ
ab hominibus adversus honorem, volunta-
tem, commoda nostra fiunt: victus, soanni,
aut alterius necessariæ refectionis penuriam:
corporis vitia, imbecillitatem, lassitudinem,
morbos, animi perturbationes, anxietates,
mœrores, fastidia, quidquid demum bono
aliquo nos spoliat, aut illius adeptionem re-
tardat, dubiāmque, & difficultem reddit: &
quidquid item aliquid mali nobis infert, aut
illud aggravat, aut remedia impedit; adeò ut,
quæties hujusmodi quidpiam accidisse, mœ-
rorisque sensum excitari in animo adverti-
mus; protinus coram DEO, & in supernatu-
rali ejus lumine duo hæc recogitemus: pri-
mò, ipsum mundi Gubernatorem æquissi-
mum ab omni retro æternitate notis sibi de-
causis voluisse, ut id nobis eveniret. Secun-
dò eundem illum eventum, quantò molesti-
or naturali sensui est, tantò utiliorem spiritu-
ali nostro profectui esse: utpote qui & tantò
amplioris meriti occasionem præbeat; & à
rerum creatarum amore nos avellens, perfe-

ctæ

Etæ cum DEO conjunctioni aptiores efficiat. Tum verò post hæc proposita justissimæ incitamenta lætitiae, illum esto naturâ suâ tristem eventum, quatenus tamen DEO placitum, & supernaturaliter nobis utilem, diligere ex animo incipiamus, déque illo, quantum maximè possumus, per expressum, ac formalem actum lætemur. Imò ut faciliùs vivaciorem, & magis sensibilem lætitiam in animo excitemus, extra quoque illam præferamus hilari vocis sono, exorrecta fronte, ameno vultu, incessu alaci, festivoque manuum plausu, & aliis exultantium propriis gestibus studeamus: immorantes his affectibus, quādiu reliquæ occupationes finunt, eorūmque actus reiterantes, quoties novo resurgentis tristitiae morsu vellicari animum sentiemus. Quæ ars ad spiritualem lætitiam perpetuò sartam teatam tuendam mirum quantūm valebit: ita nempe animum componet; ut ii ipsi casus, qui soli perturbare illam poterant, pro materia, & fomento illius sint.

22. En itaque, amans DEI anima, quæque apud te statuisti, uni prorsus ei vivere, qualis interior tuus status, atque habitus esse debeat. Nullam in eo debes pati æstimationem, nullum affectum, cogitationem nullam,

lam, cuius objectum, causa, & finis non Deus sit: sed ipsum unum, totius diei, ac vitæ spatio habere pro comuni tuorum motuum principio, atque termino: ipsum unum magni pendere, & admirari, tanquam ens, ac bonum, præ quo reliqua omnia non nisi umbræ entium, ac nihili imagines mereantur vocari: circa ipsum unum, & ea, quæ ipse vulnus, omnem amorem, curas, vota, atque gaudia occupare, tanquam circa objectum, quod totam cæterorum omnium amabilitatem cū infinita exuperatione in se colligit: ipsum denique assiduè præsentem intueri, cum eo assiduè, tanquam cum amantissimo Patre, & amicorum fidissimo, de omnibus, quæ tibi accidunt, aut in mentem veniunt, familiariter colloqui, inque ipso assiduè tanquam unico gaudiorum tuorum, ac totius felicitatis tuæ centro exultare, & quiescere. O vitæ genus nemini non amandum! qui illud probè consideret, quóque nullum cogitari potest beatæ Cælitum vitæ similius.

C A-